

Perspektíváink a társadalom szintjén tehát jók, most már a saját tudatunkat kell „a helyére tennünk”. Fogalmazzuk hát meg a XX. század végének erdészhivatását és emeljük újra az őt megillető rangra önmagunk előtt. A mindúntalan folytatott és a vezetők tekintélyét is aláásó felelőtlen kritizálgatással hagyjunk fel és jövőnk biztos tudatában, nyugodtan és erőteljesen fogjunk hozzá a számunkra kiszabott fejlesztési program végrehajtásához, amely néhány év alatt biztosan elvezet bennünket a fejlődés új, magasabb szintjére. Csak rajtunk múlik, hogy azon a magasabb polcon kap-e helyet Egyesületünk is!

DR. KIRÁLYI ERNŐ

ERDŐGAZDÁLKODÁSUNK IDŐSZERŰ FELADATAI

Ma a társadalmi igények és lehetőségek élesre állított kérdése: milyen mértékben és hogyan lehet kielégíteni a fából, vagy az azt helyettesítő anyagokból a hazai igényeket? — *Az erdőgazdálkodók válasza*: a felszabadulás óta több mint félmillió hektár erdőtelepítést végeztünk; 120 millió m³-ről 255 millió m³-re nőtt az élőfakészlet, és az 1951. évi 3,1 millió kitermelt bruttó fatömeggel szemben ma 7,2 millió m³-t termelünk. A termék szerkezeten is változtattunk — bevezettük a farostlemez, a forgácslap, döntően a fenyőt pótló termékek széles választékát —, a társadalmi igényeket csaknem teljesen kielégítő szinten. A tudomány művelésében, ágazati oktatási rendszerünkben, kutatási eredményeinkben nemzetközi elismerést szereztünk.

Mindezek elismerése mellett és ellenére fagazdálkodásunk *lényeges* meghatározója, hogy a kitermelhető mennyiség korántsem elegendő az ország iparifa szükségletének kielégítéséhez. Ugyanis az ország iparifa szükségletének, 7,4 millió m³-nek mintegy 80%-át importból fedezzük. Ennek egyik oka az, hogy erdeink állományösszetétele (lombos-fenyő arány) nem felel meg a felfogyasztás kialakult szokásainak és igényeinek. *Emiatt a fenyőt importáló országok élvonalába tartozunk.* Ez a tény jelentős feszültségek forrása és néhány vállalatunk gazdálkodásában éppen napjainkban kritikus helyzet okozója.

Fenyőszükségletünk túlnyomó részét a Szovjetunióból szerezzük be, de az európai fapiac konjunktúrális helyzete és a hosszú szállítási távolságok, a különleges időjárás következtében a jövőben egyre jelentősebb nehézségekkel kell szembenézni. Úgy ítéljük meg, hogy tartós konjunktúrával állunk szemben.

Hasonló a helyzet egyéb faanyag szükségletünk beszerzése esetében is. Általános tendencia, hogy a *hagyományos beszerzési piacokon intenzív fejlesztési tevékenység* kezdődött el, nőtt a saját belső szükséglet és emiatt egyre nehezebb a szükséges alapanyagokat beszerezni. E két tényező alapvetően befolyásolja a hozzáférhető készletek mennyiségét és összetételét. Ezek a jelenségek egyértelműen arra mutatnak, hogy Európában az erdőgazdálkodásnak egyre fokozottabb mértékben hozzá kell járulnia az erdészeti termékek iránti igények régióin belüli kiegyenlítéséhez. Ezt állapította meg az Európai Erdészeti Bizottság 19. ülése is a közelmúltban Rómában. *A térség minden országának*

maximálisan ki kell használnia fatermelő képességét és növelni kell erdőterületét. Ez a megállapítás fokozottan vonatkozik ránk, akik, mint mondtam, iparifa szükségletünk túlnyomó részét importból szerezünk be.

Mindenesetre, a beszerzési nehézségek és a növekvő árak egyaránt előtérbe helyezik a fával való és minden felhasználó szektor területét érintő *takarékosságot*. Emiatt:

- a fenyőárak forgalmazási-elosztási rendjének szigorítására, fenyő felhasználás átmeneti korlátozására kerül sor. Ugyanakkor minden felhasználási területen meg kell tervezni a fát helyettesítő anyagokat, eszközöket.
- Hathatós intézkedéseket kell tennünk a *felhasználási struktúra* okszerű változtatására. Fejlesztési tevékenységünket a szükségletekkel összehangoltan a *lombos fajok irányában kell folytatni*. E helyről kérjük a külkereskedelmi politikát irányítókat, hogy a beszerzési struktúra bizonytalanságát csökkentésük az import nagyobb hányadának közelebbi területekről történő biztosításával.

Az előbbieket kényszerítő erővel hatnak az ágazat fejlesztésére. A teendőket a következőkben kell megfogalmazni:

- maximálisan ki kell használni fatermesztési lehetőségeinket,
- fafelhasználási politikánkban racionálisabb elveket kell alkalmazni,
- fenyőfélék tekintetében — az elmúlt évtized gyakorlatával ellentétben — a szükségletek minden áron történő kielégítése helyett a takarékos felhasználást kell előtérbe helyezni,
- a fát elsősorban ipari nyersanyagként kell számításba venni, nem hagyva természetesen figyelmen kívül, mint energiahordozónak a jelentőségét sem. Ezáltal csökkentjük az erdei és üzemi hulladék hallatlanul magas szintjét. Jelenleg évenként mintegy 2,0—2,5 millió m³ hulladék keletkezik a vágástéren és az üzemekben, ennek jelentős része veszendőbe megy az összegyűjtést szolgáló eszközök és feldolgozó kapacitás hiányában.

Azt hiszem nem lenne célravezető, ha a mai alkalommal tételesen ismertetném azokat a célkitűzéseket, amelyeket a VI. ötéves terv készítése során tervmunkával meg kell alapoznunk. Szakembereink nagyon alaposan dolgoznak ezen. Ehelyett engedjék meg, hogy itt most inkább a *fontosabb elveket hangsúlyozva és néhány területet kiemelve* érzékeltessem azokat a szempontokat, amelyek munkánkat a jövőben, de már ma is meghatározzák.

Az erdészeti ágazat jelentős problémája, hogy bizonyos mértékig *elszigetelten* dolgozik és valósítja meg fejlesztési elképzeléseit. Előrelépésünk fontos feltétele, hogy *kilépünk ebből az elzártságból*, építsünk ágazatunk vállalatainak, *más ágazatoknak* anyagi és szellemi erőforrásaira. A gazdálkodási körünkbe tartozó tevékenységeket integrálva integrálódjunk, a legalapvetőbb tevékenységekből kezdve használjuk ki az együttműködésből származó előnyöket. Úgy, ahogy ezt pl. a mezőgazdasági vállalatok és termelőszövetkezetek is teszik.

A munkánkat alapvetően a Párt XI. Kongresszusának határozatai, az V. ötéves tervben meghatározott feladatok, valamint az 1978-ban hozott felsőszintű párt- és állami határozatok kijelölték, meghatározták. Ezek leglényesebb megállapítása az, hogy növekvő szükségleteinket egyre nagyobb mértékben hazai termelésből kell kielégíteni. Ez azt jelenti, hogy erdeinkben a *társadalom hosszútávú érdekeinek megfelelően* kell gazdálkodnunk. Ennek érdekében továbbra is bővített újratermelést kell folytatni, elsősorban az erdők szerkezetének átalakítása és a genetika eredményeinek tudatos alkalmazása révén. Az *erdőtelepítéseket a racionális földhasznosítással összhangban*

kell végezni. Van néhány olyan elgondolásunk, amelyek valóra váltva jelentősen hozzájárulhatnak a távlati faanyag-hiány enyhítéséhez és más szempontból is javíthatják a népgazdaság egyensúlyi helyzetét. Gyorsan növekvő fajok termőhelyi igényeinek megfelelő, de valamilyen ok miatt mezőgazdasági művelésre tartósan nem használt, vagy nem alkalmas területek hasznosítására gondolunk.

Vajon az egy millió hektár rét-legelő nem adhatna-e helyet megfelelő ágazattársítással mondjuk 100 ezer ha gyorsan növekvő fának?

A megvalósítás érdekében bővíteni kell a mezőgazdasági és erdőgazdasági üzemek közötti együttműködést. Vizsgálatot érdemel a döntően mezőgazdasági kezelésben levő legelőerdők hasznosítása is. A MÉM-nek, de nekünk is szorgalmazni kell az állattenyésztéssel történő hasznosítást.

Vizsgáljuk külföldi, gyorsan növekvő és nagy fatömeget adó fás növények *meghonosításának* lehetőségét. Itt említem meg, hogy amikor a gyorsan növekvő fajok nagyobb arányú termesztésére vesszünk irányt, célszerűnek tartom felülvizsgálni azt a misztifikációt, amit a fenyő iránt tanúsítottunk fafelhasználási gyakorlatunkban. Azt hiszem, ebben a megszokás lényegesen nagyobb szerepet játszik, mint a tényleges igény és szükséglet.

Az ágazati irányítás korszerűsítése keretében létrehozott Erdőrendezési Szolgálatnak és Erdőfelügyelőségnek nagy szerepet szánunk céljaink valóra váltásában. A lehetőségek leghatékonyabb kihasználása érdekében tervezési módszerünk többlépcsős: elkészítjük az egyes gazdasági régiók, megyék, vállalatok erdészeti terveit, természetesen eltérő részletességgel. Így az országos célkitűzések és a helyi adottságok összehangolása révén biztosítható minden körzet erdőgazdálkodásának és faiparának kívánt irányú fejlesztése, a fanyersanyag egységes elvek alapján történő hasznosítása.

A korábban idézett határozatok szerint a termelés bővítését az ágazat kétszektoriságának figyelembe vételével, az erdőgazdálkodó szervek érdekeltségére alapozott együttműködés keretében kell megvalósítani. Ezért az állami és a szövetkezeti szektorokhoz tartozó gazdálkodó szervezetek munkájának összehangolását, az esetleges csoport-ellentmondások kiküszöbölését nagyon lényeges feladatunknak tekintjük. Szükségesnek tartjuk, hogy ezt a munkát szervezett keretek között végezhessük.

Feladatainkat motiváló, két legfontosabb szempont a következő:

- fatermesztési lehetőségeink teljes mértékű kihasználása,
- a megtermelt faanyag komplex hasznosítása a népgazdaság igényeinek megfelelően.

Amikor a VI. ötéves terv kidolgozását végezzük, azzal számolunk, hogy 1980-ban 7,5 millió m³, 1985-ben kerekén 8 millió bruttó m³ faanyagot tudunk erdeinkben megtermelni. A tervidőszak folyamán az összes növekedésen belül a *mezőgazdasági ágazat 1,9 millió m³-ről 2,3 millió m³-re növeli a termelését.* Ezen belül is a *tsz-ekre hárul a nagyobb feladat.* Ezzel kapcsolatban vetődik fel a kérdés: *Milyen keretekben képzeljük a hasznosítást, és az elmondottak mellett milyen feltételek kellene a termeléshez?*

A fagazdálkodás átfogó komplex programján belül három eltérő cél-, eszköz- és szervezeti rendszerű, úgynevezett „blokk” kialakítását tartjuk célszerűnek:

1. Az első és a legjelentősebb a *faipari blokk.* Ez a fogalom — az alapanyag hagyományos, legcélszerűbb felhasználására alapozva — magába foglalja az összes faanyagfelhasználó és termelő szervezeteket (bútor-, építőipar, járműipar stb.). *Célja:* minél értékesebb választék előállítás.

2. A másik az ún. *kémiai blokk*, amely jelentőségében ma még elmarad az előbbtől, de távlatai nagyok. Ide tartozik a falepárlás, fahidrolízisipar (furfuról, fehérjetakarmány stb.).

Alapelve az alacsony értékű fanyagból gazdaságosan előállítható, bármely piacon értékesíthető termékek készítése. Fejlesztésének gátja jelenleg elsősorban a beruházásigényesség, valamint az, hogy a furfurolgyártásnál a rostanyag nem hasznosul, így a komplex fahasznosítást ezzel a fejlesztéssel nem érjük el.

3. A harmadik az *energetikai blokk*. Itt a fának a szén és az olaj mellett még mindig nagy a szerepe. A jelenlegi helyzetet figyelembe véve azzal számolunk, hogy az összes kitermelésnek 1980-ban 36,6⁰/₀-a, 1985-ben 34,4⁰/₀-a lesz tüzelési rendeltetésű faanyag. Ezek a számok növekvő fakitermelésre vonatkoznak, tehát gyakorlatilag *változatlan mennyiségű felhasználást jelentenek*.

Az ország energiaellátásában a fa nem játszik meghatározó szerepet. A lakosság ellátásában szerepe szintén nem meghatározó, de jelentős. 1979-ben 1,5 millió tonna tüzfát termelünk, amelyből központi elosztású 850 ezer to. Ennek a teljesítése is gondot okoz. A szén és más energiahordozók árdrágulása, árarányai, szállítási problémái, nem különben minősége a tüzifa felé orientálta a fogyasztókat. Ezért is tettük meg a társadalmilag hasznos felhívást, gyűjtsék össze az erdőben a tisztítási, a gyérfítési hulladékot, a kivágott, kidólt fatörzseket. Igényünk: *tiszta erdőket* akar a társadalom!

A nagy tömegben rendelkezésre álló erdei és faipari hulladéknak olyan hasznosítási területet kell keresni, olyan iparágakat kell rá alapozva fejleszteni, amelyek a szükségletekkel összhangban hasznosítják ezeket az anyagokat. A hasznosítás témakörénél maradván a fahasznosítás néhány konkrét területére az alábbi fejlesztéseket tervezzük:

Az *elsődleges fajfeldolgozás* VI. ötéves tervidőszakban történő fejlesztését bizonyos mértékig determinálja a fenyő fűrészáru szükséglet kiváltására irányuló törekvés. Így hagyományos *fajforgácslapból* 1985-re mintegy 104 ezer m³ termelésbővítés válik szükségessé. A tervidőszak végére összesen 484 ezer m³ termelőkapacitással rendelkezünk, amelyből 47 ezer m³ a cementkötésű, 30 ezer m³ az idompréslt és 70 ezer m³ a felületkezelt forgácslap.

A *rétegelt lemez és bútortalpyártás* fejlesztése tekintetében is körvonalaztuk már teendőinket. A VI. ötéves tervre 12 ezer m³ rétegelt lemez és 13 ezer m³ hagyományos bútortalpyártó kapacitás létesítését irányoztuk elő. Felméréseink szerint ehhez a szükséges bükk és nyár alapanyag a hazai kitermelésből rendelkezésre áll. További feladat megfelelő érdekeltégi és forgalmazási rendszer kidolgozása. A fejlesztés első ütemében az enyvezett lemezgyártást indokolt növelni, mert itt nagyobbak az ellátási feszültségek és elsősorban a szocialista importból be nem szerezhető speciális lemezek gyártását kell biztosítani.

Az erdő materiális hasznosítása alapvetően a megtermelt faanyag valamilyen formában történő felhasználására, illetve az *erdei melléktermékek* hasznosítására terjed ki. Erre az utóbbi tevékenységre van egy nagyon jól működő vállalatunk, de azt hiszem korántsem használják ki a lehetőségeket.

A termelési feltételek közül a fajapolitikáról már említést tettem. Emellett, a technikai feltételek közül a *gépesítés* helyzetét emelem ki, két szempont miatt:

- a technikai színvonal abszolút és relatív értelemben is elmaradt,
- jelen és a közeljövő munkaerő átrendeződési folyamatában törvényszerű

létszámfelszabadítást csak a technikai felszereltség gyorsabb ütemű fejlesztésével tudjuk ellensúlyozni (és az ezzel szoros kapcsolatban álló munkaszervezés javításával).

Joggal mondhatjuk tehát, hogy az erdőgazdálkodásnak az *intenzifikálás* új szakaszába kell lépnie. Csak így tudjuk az 1985-re előirányzott 8 millió m³ faanyagot kitermelni, felkészíteni és elszállítani a felhasználás helyére.

Az erdőgazdálkodás technikai elmaradottsága más országokban is fellelhető ágazati sajátosság. Az erdőgazdasági munkák gépesítettsége a fatermesztésben átlagosan nem haladja meg az 50%-ot, a fakitermelésben a 65—70%-ot. Egyelőre csak *műveletgépesítésről* beszélhetünk. A folyamatgépesítésben fennálló asszinkronitást jól szemlélteti pl. a fadóntásban elért 98%-os gépesítettségi szint, szemben a rakodás 57%-os és a közelítés-szállítás 53%-os szintjével.

Kedvezőtlen a gépállomány összetétele típus, műszaki állapot stb. szerint, nem megoldott az egységesített géptípusok ellátása sem. Elégtelen és alacsony színvonalú a gépjavitó és karbantartó állomások, műhelyek műszaki ellátottsága és technikai felszereltsége. Emiatt hosszú a javítások átfutási ideje, sok a termelésből kiesett idő.

A feltételek alapvető különbözősége miatt nem akarok párhuzamot vonni hazánk és a fejlettebb erdőgazdálkodással rendelkező államok között, de álljon itt a következő adat. Az utóbbi 15 évben elért kétségkívül hatalmas fejlődés ellenére nálunk az 1 m³ faanyagra vonatkoztatott élmunka-ráfordítás 1980-ban 280 perc körül várható. Ugyanez pl. Svédországban 80 perc körül mozog. Ilyen nagyságú eltérést az eltérő viszonyok sem indokolnak.

Munkatársaink már elkészítették a VI. ötéves terv gépesítési koncepcióját. A közeljövő feladata a szakmai fórumok bevonása révén történő véglegesítés. Több variációt dolgoztunk ki és azt fogjuk választani, amelyik előbb és olcsóbban lehetővé teszi az 1985-re tervezett fatömeg hasznosítását. A komplex gépesítésen belül a fő figyelmet a *fakitermelés és faanyagmozgatás átfogó* gépesítésének fejlesztésére fordítjuk, különös tekintettel a magyar—jugoszláv cellulózipari kooperációból adódó feladatokra. A technológiai váltás legfontosabb módszerének az *aprítéktermelési* munkarendszert tartjuk. Ennek részarányát (15—20%-ra) növelni akarjuk, ha erre az ipari hasznosítás megteremtése a kellő feltételeket.

Jelenlegi elképzelésünk az, hogy a technikai elmaradottság felszámolását *dinamikus fejlesztéssel*, erőteljesebb gépberuházással a *tervidőszak első felében végrehajtjuk*. Utána mérsékelt ütemben csak szinttartó fejlesztést végzünk. Probléma az is, hogy a szocialista országok egyelőre jellemzően saját szükségletre állítanak elő speciális erdészeti gépeket. A korszerű fakitermelési munkarendszernek speciális gépei jelenleg elsősorban tőkés relációból szerezhetők be. Ismereteink szerint a VI. ötéves tervidőszak végére sem várható szocialista relációból, illetve hazai gyártásból a helyzet gyökeres megváltoztatása. A nehézségek csökkentése csak a *hazai erdészeti gépgyártás megteremtése révén érhető el*.

Jól gépesíthető fatermesztési technológiákat is akarunk. Ennek során egyre inkább előtérbe kerülnek az iparszerű termelési eljárások, megérnek az iparszerű fatermesztés feltételei. Az ipari erdő — mint gazdálkodási forma — is előtérbe kerül. Ipari erdőnek nevezzük azokat az állományokat, erdőrészeket, ahol a megszokottnál kisebb vágásérettségi korról kezeljük az állományokat. Az állományok termőtalaja gyenge minőségű. Az állományokban termelt anyag szerfa, mű-fa céljára kevésbé használható, és az erdőben fatömeg termelésé kezezi az elsődleges célt.

Amikor a feladatokat iparszerűen oldjuk meg, tudjuk, hogy a korszerű technika és technológia mellett *ipari színvonalú tervezést, szervezést és kivitelezést is meg kell valósítanunk*. A kulcskérdést jelentő gépbeszerzések megoldása jelenti a legnagyobb gondot ebben a tekintetben is. Ez mind a favagyony ésszerű hasznosításának, mind a korszerű technika alkalmazásának egyik alapvető feltétele. Az állami vállalatok mellett a tsz-ek rendelkeznek a legnagyobb területtel és ebben a szektorban *jelentkezik a fatermelés növelés nagyobb hányada*. Az egységes irányítás, az erdőterületek társadalmi hatékonyságot rontó elaprózottsága egyaránt sürgeti az erdőgazdálkodási tevékenység integrációját. A szövetkezeti szektoron belül egy-egy gazdálkodó szerv kezelésében levő erdő nem elég nagy ahhoz, hogy korszerű technikával gazdaságos termelési folyamatokat lehessen ráépíteni. Az integráció bővítésének a VI. ötéves terv időszakában az biztosít kiemelt jelentőséget, hogy a hazai és export piacon keresett faválasztékok többlet kitermelési lehetőségének zöme a mezőgazdasági üzemekben található. Emellett ez a szektor rendelkezik azokkal a területekkel, amelyeket a gyorsan növekvő fafajok területének a növelése szempontjából elsősorban számításba lehet venni. Az előrelépést a gazdasági érdekre alapozott *társulások* (termelési, forgalmazási) révén látjuk megvalósíthatónak.

Az erdészet és az elsődleges faipar vázolt, fejlődési-fejlesztési céljainak eléréséhez szükséges erőforrás tényezők közül szeretnék néhány mondatban kiemelten foglalkozni a legfontosabbal, a *dolgozó emberrel*. Ágazatunkban dolgozó összes foglalkoztatott létszám nem nő. Az Önök által is ismert távlati tervek szerint ágazatunk — ha csekély mértékben is — de munkaerő kibocsátóját ágazatnak tekintendő. Ilyenformán nem csekély ellentmondás látszik növekvő feladataink és az emberi erőforrások viszonylatában. Ezt az ellentmondást csak szakemberstruktúra átalakításával lehet feloldani. Végzettségi szintenként tagolva a következő főbb problémák megoldása jelenti a feladatot: — *Felsőfokú végzettségűek* esetében a probléma gyakorlatilag az erdőgazdaságokra (EFAG-ok, EVAG-ok) korlátozódik és abban jelentkezik, hogy arányát tekintve kevés a felsőfokú végzettségű faipari, gépész és a gazdasági kérdésekre specializálódott (közgazdász és pénzügyi főiskolát végzett) szakember.

A felsőfokú végzettségűek struktúráját tekintve a *mezőgazdasági szektorral való összehasonlítás* alapján is kedvezőtlen helyzetben vagyunk. Kira-gadva és szemléltetesképpen: amíg pl. az állami gazdaságok esetében az alapszakmának tekinthető 100 fő felsőfokú mezőgazdászra, 22 fő gépész és 10 fő közgazdász jut, addig erdőgazdaságainknál 100 fő erdőmérnökre 13 fő faipari, 11 fő gépészmérnök, és 5 fő közgazdász jut.

— *Középfokú végzettségűek* esetében számszerűleg az erdőgazdaságok ellátottsága megfelelő. (1 fő felsőfokú szakemberre 2,7 fő középfokú végzettségű jut.) Az összes középfokú végzettségűeken belül viszont szintén arányproblémák vannak, elsősorban gépész és faipari végzettségűek viszonylatában. Ezen utóbbi szakemberek esetében megoldást a fűrészlemez-ipari szakközépiskola beindítása jelenti. (A terv szerint 1 osztály 1980-as indítással Sopronban, 1 osztály 1981-es indítással Szegeden.)

— *Szaktanácsadók-ellátottság*

Mértékét tekintve ezen a területen jelentkezik a legnagyobb problémák és ebből adódóan a legnagyobb feladatok. A VI. ötéves tervciklusban az erdészeti ágazatnak 1200 fő erdészeti szaktanácsadó és 1500 fő betanított munkás kiképzéséről kell gondoskodni. A faipari ágazatban a tervezett és szükséges növekedés 600 fő szaktanácsadó és 900 fő betanított munkás.

Nem lenne teljes a beszámoló, ha nem térnék ki a *vadgazdálkodás, a vadászat* színvonalának emelésével kapcsolatos feladatokra. A középtávú terv megalapozására folyó munkák már folyamatban vannak és körvonalazódtak a legfontosabb célkitűzések. A teljességre való törekvés nélkül ezek a következők:

- minden üzem területén a vadgazdálkodás *gazdasági funkcióját* kell elsődlegesnek tekinteni, eredményt kell produkálni. A hozam fokozásában ki kell használni az új vadfajok meghonosításában rejlő lehetőségeket is.
- a fejlesztési programot a mező- és erdőgazdálkodás céljaival összhangban, egyeztetett érdekek alapján kell elkészíteni. *Ennek érdekében vadfajonként a szükséges szabályozásokat végre kell hajtani.*
- a hozamok fokozása érdekében növelni kell az intenzív tartási-tenyésztési módok arányát, javítani kell az egyes területek *vadeltartó képességét.*
- bővíteni kell a vadászathoz kapcsolódó *szolgáltatások* (lovaglás, horgászat, sportlövészet) lehetőségét és az ellátás kulturáltságát,
- a lőtt és élővad forgalmazásában közös érdekeltségen alapuló *gazdasági társulások* létrehozását kell szorgalmazni.

A vázolt feladatokhoz szervesen kapcsolódva röviden ismertetem a fagazdasági ágazat *irányítási rendszerét.*

Tömören úgy lehetne jellemezni, hogy az irányítás három pilléren nyugszik:

- a fagazdasági tervezés és a fagazdasági tervek,
- a fagazdaság intézményi és szervezeti rendje,
- a fagazdaság jogi szabályozása és jogrendje.

1. A fagazdasági tervezés és a fagazdasági tervek

A népgazdasági tervezéshez hasonlóan ágazatunkban a különböző időtartamú tervek egységes rendszert alkotnak. Az időhorizontot tekintve a tervek három fajtája alakult ki. Az ágazat rendelkezik egy 1975—1990-ig szóló 15 éves fejlesztési, termelési koncepcióval. Középtávú tervünk, az V. ötéves terv időszakára készített tervek nemcsak országosan, hanem vállalati szinten is rendelkezésre állnak. A rövidtávú, éves terv népgazdasági szinten a kormány, ágazati szinten az ágazatot irányító szerv, vállalatin pedig a vállalat operatív intézkedési-cselekvési terve. A tervek között kölcsönösségi elv érvényesül: alkalmazkodnak egymáshoz, korrigálják egymást.

A tervezést már a következő 5 éves tervidőszakot illetően tovább kell fejleszteni erdőgazdasági tájaknak, gazdasági régióknak megfelelően, amelyben a fakitermelési és fahasználati lehetőségek, továbbá egyéb input-ok és output-ok számbavételnek.

A regionális tervezés továbbfejlesztése révén jutunk el, abból vezetjük le a kisebb területi egységek viszonylag komplex, elsősorban „faanyaghasználat”-centrikus tervezését. Csak így és csak ezáltal biztosítható, hogy a társadalom erőforrásait, elsősorban faanyagfeldolgozást illetően hatékonyan vezéreljük.

2. Az intézményi és a szervezeti rendszer

1979. január 1-gyel a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatal — mint a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium sajátos, egyrészt szakágazati, másrészt funkcionális, *tehát összességében komplex feladatot ellátó részleg*e alakult meg. Hatásköre kiterjed mindazokra az ágazati feladatokra, amelyeket jogszabály az ágazati miniszter kötelességévé (felelősségévé) tesz. (Természetesen azokat kivéve, amelyek kizárólag a minisztert illetik meg, azaz pl. jogalkotás, vállalat alapítása, stb.). A Hivatal irányítja az erdőgazdálkodás és

elsődleges faipar ágazatát. E tevékenysége során gazdaságpolitikai, hatósági és az állam felügyeleti jogköréből folyó feladatokat lát el. A Hivatal tehát az ágazati irányítás során a népgazdasági tervekben meghatározott célok érvényesülését elsősorban a gazdasági szabályozórendszer és a hatósági előírások útján biztosítja. Emellett a felügyelete alá tartozó gazdálkodó szervezetek vonatkozásában rendelkezik olyan további eszköztárral, amely a vállalati tevékenységet a központilag elvárt irányba tereli.

Az erdőgazdálkodás és elsődleges faipar ágazati irányításában sajátos helyet foglalnak el az erdőrendezőségekből alakult *erdőfelügyelőségek*. A 10 erdőfelügyelőség — az igazgatási, ellenőrzési, elsőfokú hatósági feladatköre mellett — részt vesz működési területén az erdő- és faanyaggazdálkodás területi koordinálásában is. Az erdőfelügyelőségek gazdaságszervező funkciójukat tekintve tulajdonképpen az állami irányítás „helyi szervei”, vagyis ma még nem kikristályosodott eszközeikkel (koordinatív, értékelő, javaslattevő) közvetíteni töreksenek az optimális fahasznosítás, faforgalmazás stb. társadalmilag elsődleges céljainak irányába. E tevékenységük — a rájuk vonatkozó jogszabályok, továbbá a Hivatal útján — központilag irányított.

Itt kell szólni a *vállalati önállóság és kezdeményezőkézség* további fokozásáról is. Ma úgy véljük, hogy a *vállalaton belüli egységek* intézkedési és felteletrendjét bővíteni kell úgymint önállóságuk fokozását.

A vállalati és intézményi szervek szerves része a kereskedelmi tevékenység. A kereskedelmi hálózat hiányos, ezért a közeljövőben

— az ellátó szerep,

— a műszaki fejlesztő szerep,

— az együttműködés társulási formái pl. jugoszláv—magyar papírfá *cellulóz egyezmény*, nagyobb hangsúlyt kell, hogy kapjanak.

3. A fagazdaság jogi szabályozása és jogrendje

A tervszerű gazdasági fejlődésnek, a gazdaságirányításnak harmadik alapvető eszköze a gazdaság jogi szabályozása és jogrendje. A fagazdasági ágazat vonatkozásában az 1961. évi VII. törvény és az 1970. évi 28. sz. törvényerejű rendelet, valamint a végrehajtásukra kiadott 33/1962. és a 32/1970. kormány számú rendeletek az alapvető szabályok. Az erdőtörvény és különböző jogszabályok korszerűsítését megkezdjük.

Az irányítás három fő pólusa *egymás mellett, de nem egymás helyett funkcionál*. Bármelyiknek a háttérbe szorulása károsan hat az ágazati irányításra. Célunk az, hogy az irányítási rendszert úgy tegyük hatékonyabbá, hogy az egyes rendszerelemek működését, működtetését tegyük teljesebbé, egymáshoz jobban illeszkedővé.

Végezetül néhány olyan feladatot említek, amelyek ugyan nem állnak közvetlen kapcsolatban a termelési feladatokkal, de fontosságuk vitathatatlan. Itt elsősorban a természet- és környezetvédelemre, az *erdő mindennapi életünkben betöltött szerepének fokozásával* kapcsolatos feladatokra, kulturális és sportéletünkre gondolok.

Ezt a munkát, amit az utóbbi években az erdők turisztikai feltárása érdekében folytattunk — és amelynek eredményeképpen a leglátogatottabb erdők feltárása megtörtént — a jövőben is folytatni kell, és folytatni is fogjuk. Erre annál is inkább szükség van, mert az *erdők látogatóinak száma egyre növekszik*. Az erdők védelmét, termelő munkánk zavartalanágát is biztosítja, ha a kirándulók, pihennivágyók mozgását irányítjuk, érdeklődésüket felkeltjük, minimális mozgási-sportolási igényeiket kielégítjük, stb.

Megfelelően kiépített sétautakkal, gépkocsitakkal és parkolókkal, az erdei vasutak rekonstrukcióival, erdei sportpályákkal sokat tehetünk a társadalmi igény kielégítésén túl ágazatunk megismertetése és szélesebb körű megbecsültetése érdekében is.

A Minisztertanács, amikor az emberi környezet védelmével kapcsolatos egyes tevékenységek felelőseit meghatározta, a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter hatáskörébe utalta a talajvédelemmel, a természetvédelem alá nem eső élővilág- és táj védelmével kapcsolatos tevékenységek ágazati irányítását. A tárca területén az Erdészeti és Faipari Hivatal látja el a koordinációs feladatokat. A koordinációs munka mellett az erdőgazdálkodás mindennapi tevékenysége során, erdészeti ágazatunk szervezetének különböző szintjein kell tevékenységünket kifejteni, itt tehetünk igazán sokat a környezetvédelem érdekében.

Egy ágazat általános megítélésénél az alapvető gazdasági minősítő tényezőkön, és a szociális ellátottságon túlmenően figyelembe szükséges venni az adott ágazat *kulturális színvonalát* is. Ez a terület, ahol — részben a múltbeli örökségek miatt, részben az ágazati sajátosságok miatt (nagy számú és nem telepített munkahelyek, alacsony iskolai végzettségi szint stb.) — jelentős elmaradásban vagyunk más népgazdasági ágazatokhoz viszonyítva. Az utóbbi időszakokban, különösen a most folyó ötéves tervciklusban történtek törekvések vállalataink, gazdaságaink részéről a hátrány felszámolására, ezek azonban kevésnek tűnnek. Nemcsak — és nem elsősorban — a pénzügyi eszközök korlátozott volta miatt nem történt jelentősebb előrelépés, hanem elsősorban a kellő vezetői hozzáállás miatt. Azoknál az egységeknél (pl. Nagykovácsói EFAG, NYUFAK, Píliszi Parkerdőgazdaság), ahol a vállalatvezetés kellő figyelmet fordít az emberi munkától el nem szakítható általános kulturáltságra, ott nő a kulturális öntevékeny csoportok száma, szaporodnak a szakkörök, nő a könyvvállomány és az ezt olvasók száma, csinosak és gondozottak az épületek, a munkahelyi környezet.

Ágazatunk *sportéletével* kapcsolatos helyzetkép hasonló, mint kulturális életünké. Nincs olyan gazdálkodó egységünk, amelynek valamiféle kapcsolata ne lenne a sporttal. Gazdaságaink, vállalataink viszonylag jelentős pénzeszközökkel segítik a meglévő és jól-rosszul működő sportéletet. Elenyésző viszont azon vállalatok száma, ahol az utóbi időkben jelentősebb kezdeményezés történt volna a *tömegsport fejlesztésére, kvalifikált sportolók* kinevelésére irányulóan. Feladataink a sportélet fejlesztésének vonatkozásában kettősek:

— a tömegsport esetében ténylegesen el kell érni a mozgalom célját, a munkahelyeken, a munkahelyi környezetben a dolgozók minél nagyobb tömegei számára a rendszeres testedzés, sportolás biztosítását.

Erre már meglévő létesítményeink, lehetőségeink nagyrészt alapot szolgáltatnak, ezek fejlesztését, gyarapítását a pénzeszközök megfelelő koncentrációjával kell elérni. A tömegsport fejlesztésére irányuló propagandákban nem szabad és nem is lehet kizárólag a szakszervezeti apparátusra hagyatkozni, ez vállalati feladat is kell, hogy legyen.

— A tömegsport mozgalom fellendítésén túlmenően azokban a sportágakban kell — élsport jelleggel — az erőfeszítéseket fokozni, amelyek közel állnak szakmánkhöz, művelésük viszonylag kevés anyagi terhet jelent és a siker valószínűsíthető. Gondolok itt a különböző sportlövő számokra, íjászatra stb. Úgy vélem, egyikünk számára sem lenne közömbös, ha olyan tehetségeket nevelnénk, akik az „erdészeti színek”-hez dicsőséget szereznének.

Megragadom az alkalmat, hogy a Hivatal nevében is köszönetet mondjak az Országos Erdészeti Egyesület elnökségének, szakosztályainak, vezetőinek lelkes, odaadó, eredményes tevékenységéért.

Külön köszönetet mondok DR. MADAS ANDRÁS elvtársnak, az erdőgazdasági politika egy életre szóló műveléséért, ha a könyvre gondolok, közkinccsé tételéért, a magyar erdészet tudományos és gyakorlati munkájának nemzetközi elismertetéséért. Kérem, hogy közös céljaink és a tudomány és a gyakorlatok művelésében aktivitását ne nélkülözzük.

Az új vezetőségtől — a Hivatal részéről — pedig alkotó kezdeményezést, eredményes együttműködést várunk, a Hivatal vezetői és egész kollektívája pedig azon lesz, hogy közös gazdasági és társadalompolitikai céljaink Pártunk iránymutatásának megfelelően az erdészeti ágazat terén valóra váljanak.

DR. ÉBLI GYÖRGY

ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁGI JELENTÉS

Egyesületünk az Alapszabályoknak és az MTESZ céljainak szellemében dolgozott az elmúlt időszakban is, követve ezzel az MTESZ munkájára vonatkozó 1977. márciusi MSZMP Központi Bizottság határozatának irányvonalát. Az Országos Erdészeti Egyesület munkamódszere a Szövetség céljai végrehajtásának szolgálatában áll, biztosítja azt, hogy az Egyesület működése az Alapszabályokban rögzítettek szerint történjen.

Az ellenőrző bizottság saját feladatát, középtávú és éves munkatervét is ezek szellemében határozta meg. A mi alapvető célunk az volt, hogy ellenőrizzük az Alapszabály betartását, az alapszabályszerű működést, az egyesületi pénz- és vagyongazdálkodást, segítsük az egyesületi munka társadalmi jellegének továbbfejlesztését, az egyesületi fegyelem megőrzését. Feladatunk eredményes teljesítése érdekében rendszeres munkát végeztünk, jó kapcsolatot alakítottunk ki a helyi csoportokkal és az egyesületi központtal is.

Az Egyesület munkájának az alapját az évenként meghatározásra kerülő munkatervvek határozták meg. Az elnökség által kiadott irányelvek minden esetben — az aktualitásnak megfelelően — érvényre jutottak a munkatervvekben is. Azok a legfontosabb feladatok kerültek így meghatározásra, amelyek az egyesületi munka továbbfejlesztését szolgálják és egyben előfeltételei is az Alapszabályokban meghatározott célok megvalósításának.

Az egyesületi munka sikere döntően a helyi csoportokban végzett munka aktivitásától, eredményeitől függött. Ezért is foglalkoztunk az elmúlt években többször is a *helyi csoportok életével, munkamódszereivel*.

A helyszíni vizsgálatok, megbeszélések alapján elmondható, hogy munkájuk sokat fejlődött, a „bázis”-intézmények hatása jól érződik, de ez csak az alapvető szervezeti keretet adja meg. Az egyenetlennek tűnő munkavégzés mögött az húzódik meg, hogy a helyi csoportok tagsága nem a területi elv, hanem a munkahelyek alapján van megosztva. Alapvető rendező elvnek tartjuk azt, hogy a *helyi csoportok mindenütt integrálják a területen élő, dolgozó valamennyi erdészeti szakembert*. Ismételten felmerült és megoldásra váró feladat ezen a téren az, hogy a tagság azonos elvek szerint legyen mindenütt csoportosítva. Vigyázni kell a túlzott centralizálásra, hiszen ez az operatív, életszerű munkavégzés rovására mehet. A helyi csoportok vezetése általában jól